

Rapport tweede Nederlands/Vlaamse country desk en policy lab

Datum: 30.11.2021

Auteurs: Erika Meynaerts, Kelsey van Maris (VITO/Energyville), Erik Laes (TU/e), Dirk Vansintjan, Sara Tachelet (RESCOOP.eu)

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 953040. The sole responsibility for the content of this document lies with the COME RES project and does not necessarily reflect the opinion of the European Union.

www.com-res.eu

Inhoud

Horizon 2020 project COME-RES	3
Belgisch/Nederlandse country desk.....	3
Doel van de tweede country desk en policy lab	3
Agenda.....	4
Deelnemerslijst.....	5
Samenvatting van de presentaties.....	5
Samenvatting policy lab	8
Break-out room 1 (Noord-Brabant): moderator Erik Laes (TU/e) en reporter Martijn Messing (programmacoördinator sociale innovatie en Enpuls)	8
Break-out room 2 (Vlaanderen): moderator - Erika Meynaerts (VITO/Energyville) en reporter – Maarten Tavernier (VVSG)	10
Break-out room 3 (Vlaanderen): moderator Kelsey van Maris (VITO/Energyville) en reporter – Dirk Vansintjan (REScoop.eu).....	13

Horizon 2020 project COME-RES

Op 1 september 2020 is het onderzoeksproject "COME RES" van start gegaan. Dit project, met een looptijd van 30 maanden, heeft tot doel de uitrol van gemeenschappen voor hernieuwbare energie in negen Europese landen te ondersteunen en zo de collectieve productie van hernieuwbare energie te stimuleren en te vergemakkelijken. De resultaten van het project kunnen worden geraadpleegd via de website van het project: [COME-RES | Home](#). Geïnteresseerden kunnen zich op de website ook inschrijven voor de COME RES Nieuwsbrief en het project volgen op Twitter en LinkedIn.

Het COME RES project werkt rechtstreeks met marktspelers en belanghebbenden en organiseert oplossingsgerichte dialogen met belanghebbenden om gezamenlijk oplossingen te creëren om bestaande belemmeringen voor de groei van gemeenschappen voor hernieuwbare energie weg te nemen. Om deze dialogen te vergemakkelijken, heeft elk land een zogenaamde country desk.

Belgisch/Nederlandse country desk

Ook in Vlaanderen (België) en Nederland willen de partners van het project, VITO, TUEindhoven en REScoop.eu, een regelmatige dialoog voeren met de stakeholders via de zogenaamde country desk. Samen met lokale partners denken zij na over de factoren die de groei van energiegemeenschappen stimuleren of afremmen.

De deelnemers aan de Country Desk komen minstens drie keer samen tijdens de looptijd van het project en wisselen ideeën en goede praktijken uit om de uitrol van hernieuwbare energiegemeenschappen in Vlaanderen en Nederland te bevorderen. De thematische focus in Vlaanderen en Nederland ligt op geïntegreerde benaderingen (bijv. microgrids, virtuele energiecentrales). De verslagen van de landenvergaderingen in Vlaanderen en Nederland zijn ook beschikbaar op de projectwebsite: [COME-RES | Belgium](#) en [COME-RES | The Netherlands](#).

Doel van de tweede country desk en policy lab

De tweede vergadering van de Nederlands/Vlaamse country desk vond plaats op 30 november 2021. Dirk Vansintjan van REScoop.eu presenteerde de huidige stand van zaken met betrekking tot de omzetting van de bepalingen inzake gemeenschappen voor hernieuwbare energie (REC's) door de lidstaten van de EU. Erika Meynaerts (VITO) en Erik Laes (TUEindhoven) illustreerden hoe het COME RES project bijdraagt aan de praktische implementatie van deze bepalingen in Vlaanderen en Nederland. Na de country desk meeting werd een interactief policy lab georganiseerd over het stimulerende kader voor hernieuwbare energiegemeenschappen in Nederland en Vlaanderen.

De country desk bijeenkomst en het policy lab waren een gezamenlijk initiatief van VITO/Energyville, TUEindhoven en REScoop.eu. De plenaire sessie werd voorgezeten door Erik Laes (TUEindhoven), coördinator van de Nederlandse Country Desk. Het policy lab werd

gemodereerd door Erika Meynaerts (VITO/Energyville), Kelsey van Maris (VITO/EnergyVille) en Erik Laes (TUEindhoven). Maarten Tavernier (VVSG), Martijn Messing (ENPULS) en Dirk Vansintjan (REScoop.eu) ondersteunden het policy lab als verslaggevers. Het evenement werd gefaciliteerd door Sara Tachelet (REScoopP.eu). Stavroula Pappa (REScoop.eu) en Kellan Anfinson (TUEindhoven) hielpen mee de country desk meeting en het policy lab vorm te geven.

Agenda

10u00 – 10u10: Welkom

10u10 – 10u25: Stand van zaken omzetting bepalingen inzake hernieuwbare energiegemeenschappen (REScoop.eu – Dirk Vansintjan)

10u25 – 10u35: Vragen

10u35 – 11u05: Bijdrage COME RES project aan implementatie bepalingen inzake hernieuwbare energiegemeenschappen (VITO & TU Eindhoven – Erika Meynaerts & Erik Laes)

11u05 – 11u15: Vragen

PAUZE

11u25 – 12u00: Interactieve workshop: faciliterend kader energiegemeenschappen in Nederland en Vlaanderen

12u00 - 12u30: Terugkoppeling resultaten en reflecties vanuit het publiek

Deelnemerslijst

In totaal namen 36 belanghebbenden uit 27 verschillende organisaties deel aan de country desk meeting en het policy lab, met vertegenwoordiging van lokale en nationale overheden, intergemeentelijke organisaties, energiecoöperaties, netwerkorganisaties, projectontwikkelaars, netbeheerders en onderzoeksinstituten:

- Coöperatie Energiecentrale Sparrenburg
- Energy cooperative ECOOB
- VVSG
- WVI
- Kamp C
- Energie Samen
- Energiecoöperaties Hart van Brabant
- Energiecoöperaties Noord-Oost Brabant
- REScoop Vlaanderen
- VITO
- TU Eindhoven
- Enpuls - Provincie Brabant
- REScoop.eu
- Vlaams Energie -en Klimaat Agentschap
- Flux50 & Kermtstroomt
- Fluvius
- Boerenbond
- Brabantse Milieufederatie
- City of Genk
- KBC
- Province of West-Vlaanderen
- Province of Oost-Vlaanderen
- Provincie of Antwerpen
- Universiteit Antwerpen
- Ministerie van Economische Zaken (Nederland)
- TKI Urban Energy
- AT Osborne

Samenvatting van de presentaties

Dirk Vansintjan (REScoop.eu) presenteerde de “transposition tracker” van REScoop.eu waarin de voortgang van de omzetting van de definities van de Renewable Energy Community (REC) en Citizen Energy Community (CEC) in de Europese lidstaten wordt geëvalueerd. De belangrijkste conclusie is dat de meeste lidstaten hun deadline niet hebben gehaald en dat er weinig inspanningen zijn geleverd met betrekking tot het faciliterend kader. Goede voorbeelden van de omzetting van de definities zijn: België, Ierland en Zweden. De “transposition tracker” kan

worden gewijzigd op basis van nieuw ontvangen informatie. In de toekomst zal REScoop.eu ook de vorderingen met betrekking tot het faciliterend kader volgen. Ook gaf Dirk Vansintjan een overzicht van de omzetting van de definities voor Vlaanderen en Nederland, dat ook kan worden geraadpleegd op de website van REScoop.eu:

- Vlaanderen: <https://www.rescoop.eu/policy/flanders-rec-cec-definitions>
- Nederland: <https://www.rescoop.eu/policy/netherlands-rec-cec-definitions>

Dirk Vansintjan verwees ook naar het in opdracht van de European Climate Foundation uitgevoerde onderzoek naar het draagvlak voor duurzame energiebronnen in lokale gebieden in het VK, Polen, Frankrijk, Duitsland, Griekenland, Spanje, Italië, Roemenië, Bulgarije, Tsjechië: <https://europeanclimate.org/resources/europeans-support-new-wind-and-solar-projects-in-their-local-area/>. Uit het onderzoek bleek dat 61% van de ondervraagden (over alle geselecteerde landen) verklaarden dat ze waarschijnlijk lid zouden worden van een energiecoöperatie als er in hun lokale omgeving een zou worden opgericht. De steun was het grootst in Roemenië (85%), Italië (75%), Bulgarije (75%), Polen (74%), Griekenland (71%) en Spanje (69%). Helaas had de enquête geen betrekking op België/Vlaanderen, noch op Nederland.

Erika Meynaerts (VITO/Energyville) illustreerde hoe het COME RES project en de verschillende deliverables (outputs) kunnen bijdragen tot de praktische implementatie van de bepalingen over hernieuwbare energiegemeenschappen in RED II in Vlaanderen en Nederland. Ze presenteerde ook de belangrijkste conclusies van deliverable 2.1, een beoordeling van de startvoorwaarden voor REC's in negen Europese landen: België, Duitsland, Italië, Letland, Nederland, Noorwegen, Polen, Portugal, en Spanje. Het rapport is gebaseerd op een systematische beoordeling van de uitgangsvoorwaarden, waaronder technische, institutionele, juridische en beleidsvoorwaarden. Naast de NECP's, omvat de analyse een beoordeling van de wettelijke kaders voor REC's, zoals die in de COME-RES-landen worden ontwikkeld, vereist door RED II (status februari 2021). De beoordeling bevestigt dat er nog veel werk moet worden verzet voor de ontwikkeling en implementatie van het faciliterend kader, maar ook wat betreft de aanpassing van bestaande steunmechanismen voor duurzame energiebronnen naar de specifieke kenmerken van REC's. De deliverable kan worden geraadpleegd op de website van het COME RES project: https://come-res.eu/fileadmin/user_upload/Resources/Deliverables/COME_RES_D2.1_Assessment_report_FINAL.pdf

Erik Laes (TUEindhoven) lichtte de methodologische aanpak toe voor de beoordeling van het potentieel voor REC's in de doelregio's van COME RES in deliverable 2.2. Deze beoordelingen zijn gebaseerd op een gemeenschappelijke methodologie en houden rekening met de specifieke klimatologische, energetische, technologische en sociaaleconomische omstandigheden. Dit is gebaseerd op een cascadebenadering: uitgaande van het technische HEB-potentieel (b.v. op basis van gegevens zoals beschikbare grond, dakoppervlakken, woningtypes, klimatologische omstandigheden) of politiek overeengekomen doelstellingen, wordt een schatting gemaakt van het deel van dit potentieel dat ontsloten kan worden voor REC's. Erik Laes presenteerde de resultaten voor de doelregio's in Vlaanderen (Limburg en West-Vlaanderen) en Nederland (Noord-Brabant). Wat het REC-potentieel voor windprojecten in West-Vlaanderen en Limburg betreft, kan een aandeel van 20% van de door de burgers gefinancierde investeringen voor beide doelregio's als een haalbare doelstelling worden beschouwd, terwijl hogere aandelen (in grootteorde van 50-100% door burgers gefinancierde investeringen) een grote uitdaging zullen

vormen. Wat PV betreft, streeft het Vlaams Lokaal Energie- en Klimaatpact naar een bijkomend coöperatief/participatief project per 500 inwoners in Vlaanderen tegen 2030 (uitgaande van een gemiddeld PV-project van 18 kWp). Gezien het investeringspotentieel voor REC PV-projecten, kunnen deze ambities als haalbaar worden beschouwd. In Nederland is een politieke doelstelling geformuleerd van 50% eigenaarschap door de lokale omgeving van HEB-capaciteit op land, tegen 2030. De resultaten van de berekening van het REC-potentieel voor Noord-Brabant tonen aan dat deze doelstelling hoogstwaarschijnlijk alleen kan worden bereikt door de directe burgerinvesteringen aan te vullen met investeringen door het lokale MKB (KMO's) en lokale overheden. De deliverable kan worden geraadpleegd op de website van het COME RES-project: https://come-res.eu/fileadmin/user_upload/Resources/Deliverables/Del_2.2_Assessment_Report_of_Potential.pdf

Tijdens de presentatie konden de deelnemers hun vragen of bijkomende informatie delen via de chat. Hieronder is een overzicht gegeven van de belangrijkste conclusies en referenties:

“Transposition tracker” voor Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- Brussels Hoofdstedelijk Gewest: <https://www.rescoop.eu/policy/brussels-rec-cec-definitions>
- Vlaanderen: <https://www.rescoop.eu/policy/flanders-rec-cec-definitions>

Ook in Wallonië zijn er experimenten van enkele intergemeentelijke organisaties zoals IDETA. In Wallonië is de wetgeving in het voorjaar van 2019 omgezet, voorlopig zonder energiedecreet (informatie dd. najaar 2020) - het lijkt te gaan om een omzetting zoals in Frankrijk + onderhandelingen met de DNB over mogelijke kortingen.

De door Dirk Vansintjan gepresenteerde evaluatie is voorlopig alleen gericht op de omzetting van de twee definities. Er komt een vervolganalyse die zich zal toespitsen op het faciliterend kader. Uiteraard is de omzetting geen garantie voor een effectieve toepassing, die onder meer zal afhangen van het faciliterend kader.

Wetsvoorstel Energiewet in Nederland:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2021/11/26/wetsvoorstel-energiewet-uh>

In Vlaanderen maakt men zich zorgen over de mogelijke interpretatie dat burger-energiegemeenschappen mogelijk zouden zijn zonder burgers, terwijl de EU juist burgerinitiatieven wil ondersteunen.

In de herziene richtlijn inzake staatssteun van de Europese Commissie zullen energiegemeenschappen waarschijnlijk worden opgenomen als een categorie waarvoor andere regels kunnen gelden, zoals bijvoorbeeld in Ierland al het geval is.

Er zijn natuurlijk ook mensen die wel willen investeren, maar niet het geld hebben om dat te doen (energiearmoede). Dit is waarschijnlijk ook een potentieel voor REC's onder de juiste voorwaarden.

Energiedelen: in Vlaanderen wordt collectief energiedelen toegepast sinds 2004 via de coöperatieve energieleverancier Ecopower met topscores van VREG en Greenpeace; in Wallonië toegepast sinds 2012 via de coöperatieve energieleverancier Cociter (<https://mijngroenestroom.be/>).

De provincie Limburg heeft sinds 2013 een besluit van de provincieraad met een steunmodel voor windenergie (20% directe burgerparticipatie), maar dat wordt in de praktijk niet toegepast, in tegenstelling tot de provincie Oost-Vlaanderen waar een soortgelijk steunmodel wordt gehanteerd: https://www.rescoopv.be/sites/default/files/PRB_LIMBURG_20131120-draagvlakmodel_windenergie.pdf.

Samenvatting policy lab

Na de country desk meeting werd een interactief policy lab georganiseerd over het faciliterend kader voor hernieuwbare energiegemeenschappen in Nederland en Vlaanderen. De deelnemers werden verdeeld over drie break-out rooms die de volgende vragen behandelden:

- Wat zijn, op basis van de vereisten van de Europese richtlijn (REDII, art. 22 §4), de belangrijkste prioriteiten waarop het faciliterend kader voor REC's zich in Vlaanderen/Nederland moet richten? (output: lijst van prioriteiten)
- Hoe kunnen deze prioriteiten in Vlaanderen/Nederland in de praktijk worden gebracht? (output: suggesties voor specifieke acties/maatregelen die door de nationale en lokale autoriteiten in Vlaanderen/Nederland kunnen worden uitgevoerd)

Padlet werd gebruikt als tool ter ondersteuning van een interactieve discussie tussen de deelnemers.

Break-out room 1 (Noord-Brabant): moderator Erik Laes (TU/e) en reporter Martijn Messing (programmacoördinator sociale innovatie en Enpuls)

Top 3 prioriteiten zoals gekozen door de deelnemers:

1. Samenwerking met de DNB (5 stemmen)
2. Ondersteuning en capaciteitsopbouw overheidsinstanties (4 stemmen)
3. Toegang tot financiering en informatie (3 stemmen)

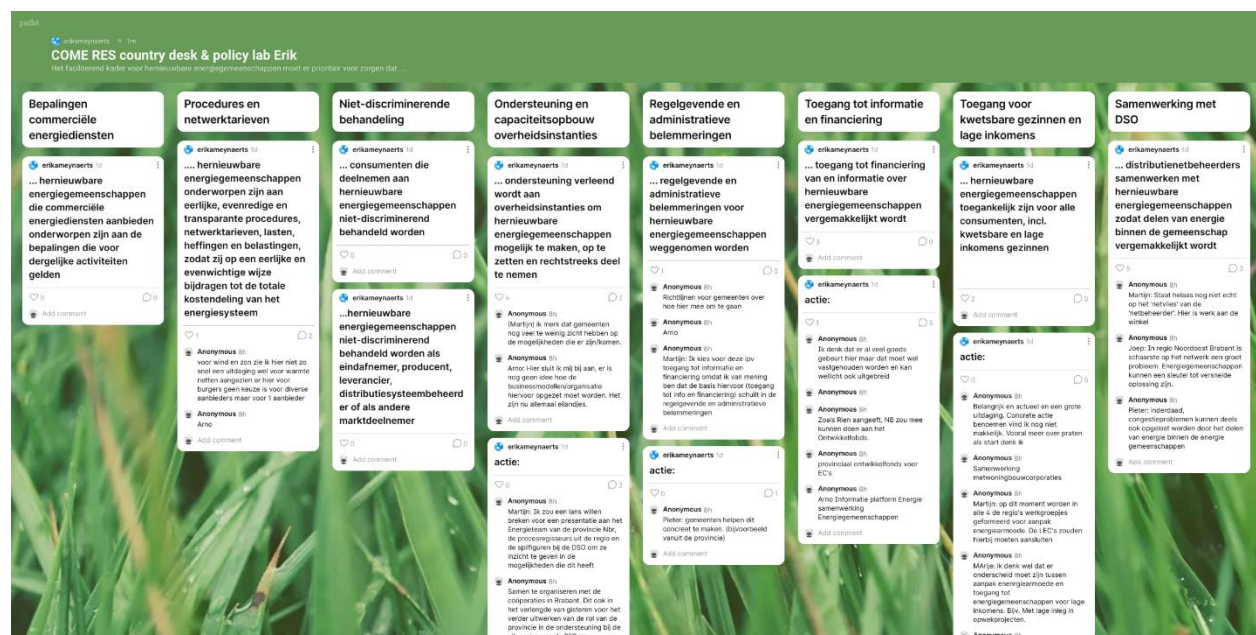
Wat de **samenwerking met de distributienetbeheerder** betreft, kampen veel gebieden van het distributienet in Noord-Brabant met een probleem inzake transportcapaciteit. Dit moet worden gezien als een kans om het delen van energie binnen energiegemeenschappen te bevorderen, aangezien dit een deel van de capaciteitsproblemen zou kunnen verlichten. Er worden nieuwe netcodes ontwikkeld door ACM (de Nederlandse marktautoriteit) die in de goede richting gaan. De DNB zelf beschouwt dit echter nog niet als een strategische prioriteit en intern moet worden gewerkt aan een mentaliteitsverandering ten aanzien van dit onderwerp.

Wat **ondersteuning en capaciteitsopbouw voor lokale overheden** betreft, waren de deelnemers van mening dat veel gemeenten (vooral de kleinere) nog geen duidelijk beeld hadden van de toegevoegde waarde van samenwerking met energiecoöperaties om lokale

klimaatdoelstellingen te verwezenlijken. Verschillen in strategische visie spelen ook een rol. De gemeenten in de regio Hart van Brabant bijvoorbeeld, zijn vooral geïnteresseerd in het bereiken van de doelstelling '50% eigenaarschap van de lokale omgeving' door zelf te investeren in energieprojecten (zonder de hulp van energiecoöperaties). Een recente dialoog tussen de gedeputeerde van de provinciale overheid en de energiecoöperaties in Noord-Brabant heeft echter veel goodwill gecreëerd om verdere initiatieven te nemen voor de ondersteuning van lokale energiegemeenschappen. Als vervolg op deze dialoog werd voorgesteld om een netwerk op te zetten met het energieteam van de provinciale overheid, sleutelfiguren van de DNB, de verantwoordelijke procesmanagers voor de verschillende RES-regio's in Brabant, en vertegenwoordigers van de energiecoöperaties om tot een gezamenlijk inzicht te komen in de rol van energiegemeenschappen in de energietransitie.

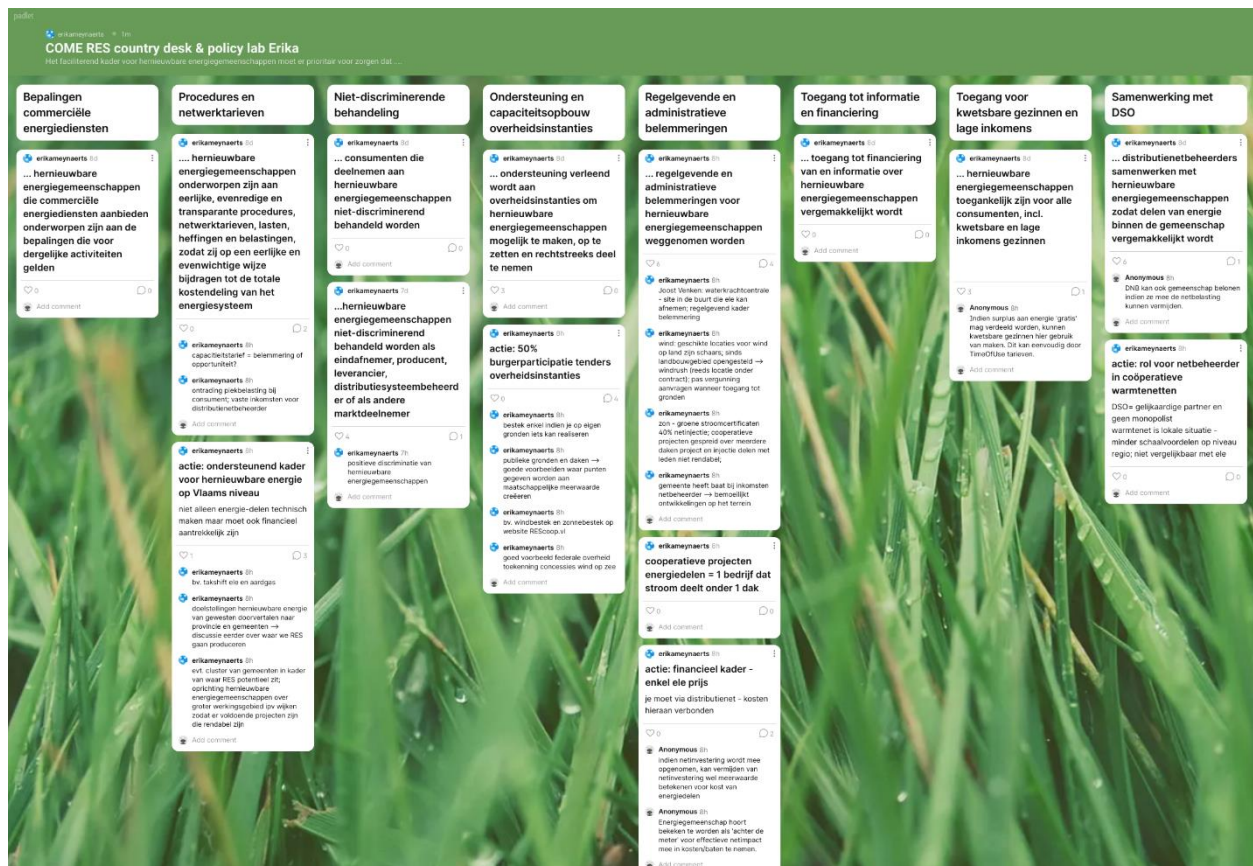
Wat betreft de **toegang tot financiering en informatie** voor energiegemeenschappen is een positief aspect dat de provincie een fonds van ongeveer 2 miljard euro bezit dat is ontstaan door de verkoop van Essent. Dit geld zal door de provincie worden geïnvesteerd in toekomstbestendige oplossingen. Het is aan de energiecoöperaties om de fondsbeheerders uit te dagen en te bewijzen dat zij dergelijke toekomstbestendige projecten kunnen uitwerken. Een probleem voor de energiegemeenschappen blijft echter dat zij eerst moeten investeren in haalbaarheidsstudies voordat zij een aanvraag voor steun bij dit fonds kunnen indienen. Voor kleine coöperaties die op vrijwillige basis werken is het moeilijk om aan dit geld te komen. Een oplossing zou kunnen zijn om een lening te verstrekken voor deze haalbaarheidsstudies, die later moet worden terugbetaald als het project succesvol blijkt te zijn (een financieringsmodel dat in sommige andere provincies wordt gebruikt - het zogenaamde 'ontwikkelfonds').

Figuur 1: Padlet break-out room 1 (Noord-Brabant)

Break-out room 2 (Vlaanderen): moderator - Erika Meynaerts (VITO/Energyville) en reporter – Maarten Tavernier (VMSG)

Figuur 2: Padlet break-out room 2 (Vlaanderen)

Top 3 van door de deelnemers gekozen prioriteiten: regelgevende en administratieve belemmeringen, niet-discriminerende behandeling van REC's, samenwerking met DSO.

Bestaande regelgeving (bv. injectie in het distributienet, strikte interpretatie van "producent" en "consument" van energie) en financiële steunmechanismen (systeem van groene certificaten of PV call; verschillen in belastingen op elektriciteit en gas) kunnen **belemmeringen** vormen voor REC's om een winstgevend business case te hebben. De regelgeving en de financiële steunmechanismen moeten worden aangepast om rekening te houden met de specifieke kenmerken van REC's, die vaak kleinschalige HEB-projecten hebben en er in de eerste plaats op gericht zijn de geproduceerde energie onder hun leden te verdelen (en niet om het eigen verbruik van de eigenaar van het dak te maximaliseren). Als de wettelijke en administratieve belemmeringen worden weggenomen, ontstaan er mogelijkheden voor REC's om in HEB te investeren.

Twee voorbeelden met specifieke acties om drempels voor RES weg te nemen:

- In Vlaanderen is de beschikbare grond voor windprojecten schaars, wat heeft geleid tot een stormloop op wind, en windontwikkelaars die speculeren op grond (deze reeds onder contract plaatsen). In Vlaanderen kan je enkel een vergunning aanvragen voor een windturbine als je een contract hebt met de eigenaar van de grond. Burgerinitiatieven die

willen investeren in een windturbine in hun gemeente hebben dus geen toegang tot grond. Sommige gemeenten in Vlaanderen hebben geprobeerd deze barrière op te lossen door een besluit van de gemeenteraad te publiceren waarin staat dat er een minimumpercentage aan burgerparticipatie moet zijn bij windprojecten op hun grondgebied. Dit besluit is echter niet wettelijk afdwingbaar en er is een Vlaams decreet nodig, zoals het participatieplan in Nederland, om het wettelijk afdwingbaar te maken. (link naar verzoek van REScoop Vlaanderen aan het parlement om burgerparticipatie in PV- en windprojecten zoals vermeld in de besluiten van gemeenteraden of provincieraden wettelijk afdwingbaar te maken: <https://www.rescoopv.be/sites/default/files/20200611-open%20windbrief%20global%20wind%20day%202020-REScoopV.pdf>)

- Industriële bedrijven met een groot dak worden nog steeds ondersteund door het systeem van de groenestroomcertificaten voor PV op basis van de "onrendabele top" berekeningen die er rekening mee houdt dat deze grootschalige PV installaties nog steeds rendabel zijn bij een injectie percentage van 40%. Coöperatieve PV-projecten die over meerdere daken verspreid zijn en installaties < 40 kWp kunnen niet profiteren van het systeem van de groenestroomcertificaten. Injectie van de geproduceerde energie in het distributienet om deze te delen met coöperanten heeft een negatieve impact op de winstgevendheid van de business case. Coöperatieve projecten die de geproduceerde energie willen delen, moeten worden beschouwd als één bedrijf of één groot "dak".

Er zijn ook verschillende goede voorbeelden in Vlaanderen van PV- en windprojecten op daken en terreinen die eigendom zijn van de lokale overheden, met criteria inzake bijvoorbeeld burgerparticipatie en het creëren van toegevoegde waarde voor de lokale gemeenschap, gespecificeerd in de openbare aanbesteding. Op die manier hebben REC's dezelfde kansen als commerciële ontwikkelaars (een voorbeeld van een openbare aanbesteding voor wind- en PV-projecten is te vinden op de website van REScoop Vlaanderen: <https://www.rescoopv.be/burgermeesterconvenant>).

Er is behoefte aan capaciteitsopbouw voor lokale overheden op het gebied van openbare aanbestedingen, burgerparticipatie en REC's. Een soortgelijke aanpak wordt door de federale regering overwogen bij de aanbesteding voor de tweede concessie voor offshore-windenergie.

Een vertaling van de nationale en regionale doelstellingen inzake duurzame energie naar het lokale niveau kan een stimulans zijn voor lokale RES-projecten. Als gemeenten een beperkt HEB-potentieel hebben, kunnen zij hun krachten bundelen met naburige gemeenten om hun doelstellingen te bereiken. Voorkomen moet worden dat duurzame-energieprojecten worden opgezet op de schaal van een kleine wijk. HEB-projecten moeten streven naar een omvang die voldoende mogelijkheden en sociaal kapitaal biedt om een levensvatbaar samenwerkingsverband te worden.

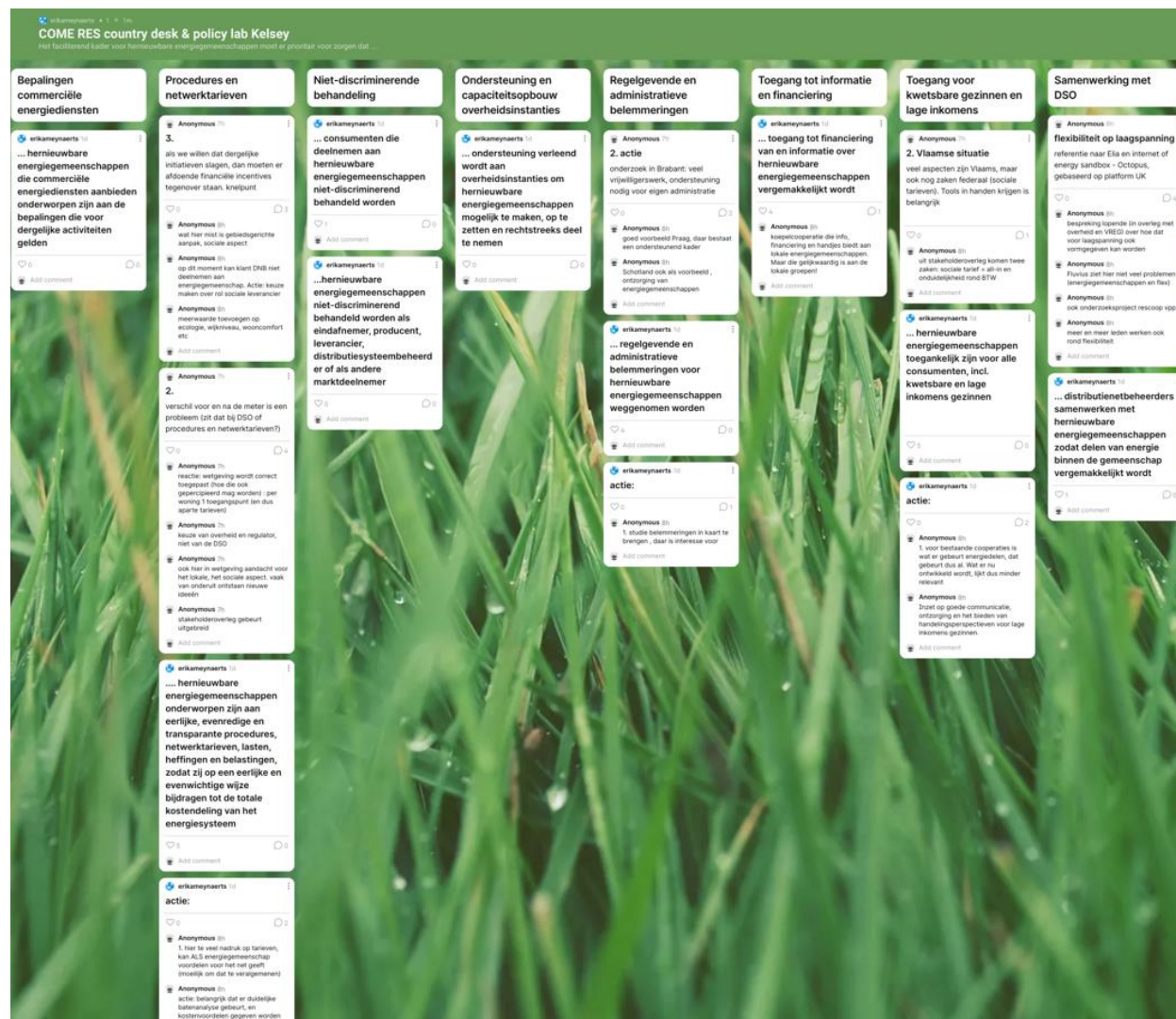
In plaats van een **niet-discriminerende behandeling** van REC's moet de nadruk worden gelegd op positieve discriminatie van RES en REC's. Gezien de ambitieuze doelstellingen moet de productie van hernieuwbare energie op een positieve manier worden gestimuleerd. Zodra je de meter passeert en de geproduceerde energie in het distributienet moet injecteren, hebben de distributie gerelateerde kosten en belastingen een grote invloed op de winstgevendheid van de business case. Als je alleen de kosten van de geproduceerde elektriciteit hebt, heb je een andere business case. Als REC's bijdragen tot het balanceren van het distributienet, moeten zij voor deze

inspanning worden beloond. Er moet een stabiel en transparant kader komen van de Vlaamse overheid dat het gebruik van HEB stimuleert, waardoor het delen van energie niet alleen technisch maar ook financieel haalbaar wordt. Er moet niet alleen regelgeving komen om de productie van duurzame energie te stimuleren en zo investeringen in het distributienet te vermijden (bv. capaciteitstarief), maar ook om de productie van duurzame energie te maximaliseren. Een belastingverschuiving van elektriciteit naar aardgas kan een belangrijke maatregel zijn om investeringen in elektriciteitsproductie uit duurzame energiebronnen en in warmtenetten aantrekkelijker te maken.

Er zijn in Vlaanderen verschillende goede voorbeelden van **samenwerking** tussen energievoöperaties en de **distributienetbeheerder**. Samenwerking wordt echter moeilijk bij projecten waarbij de DNB een monopoliepositie wil hebben. In Vlaanderen zijn er drie coöperatieve stadsverwarmingsnetten (Oostende, Eeklo, Mortsel) waarin er aanvankelijk een rol was weggelegd voor de DNB. De distributienetbeheerder is uit deze projecten gestapt omdat er alleen de mogelijkheid van een gelijkwaardig partnerschap bestond. Aangezien de distributie van warmte een zeer lokale aangelegenheid is en nog niet is gereguleerd, zou het opzetten van een lokaal stadsverwarmingsnet dat wordt gevoed met bijvoorbeeld rest- of afvalwarmte, een uitgelezen kans zijn voor REC's om samen te werken met lokale overheden.

Break-out room 3 (Vlaanderen): moderator Kelsey van Maris (VITO/Energyville) en reporter – Dirk Vansintjan (REScoop.eu)

Figuur 3: Padlet break-out room 3 (Vlaanderen)

Top 4 prioriteiten door de deelnemers gekozen: procedures en netwerktarieven, toegang voor kwetsbare gezinnen en lage inkomens, regelgevende en administratieve belemmeringen, en toegang tot informatie en financiering.

De discussie begon met het onderwerp **procedures en netwerktarieven**, waarbij de deelnemers vonden dat de nadruk te veel lag op tarieven en lasten. Het is belangrijk dat er eerst een kosten-batenanalyse wordt gemaakt, zodat kostenvoordelen kunnen worden toegerekend als en waar energiegemeenschappen voordelen kunnen bieden aan het net. Anderzijds, als het de bedoeling is dat REC's een succes worden, is er duidelijk behoefte aan voldoende steun/financiële stimulansen, zoals dat ook gebeurt voor hernieuwbare energie in diverse vormen. Een ander aspect is het lokale en sociale aspect van die steun: het zou goed zijn om de steun echt af te stemmen op wat nodig is in de concrete regio/wijk/REC die de steun

aanvraagt. Op die manier is het mogelijk om op het niveau van de wijk een meerwaarde te creëren op het gebied van ecologie, wooncomfort, enz.

De discussie verschoof vervolgens naar de **DNB**, aangezien de vraag werd gesteld waar deze heffingen zouden worden geïnd. De DNB antwoordde dat zij de regels en voorschriften op een correcte manier toepassen, wat 1 toegangspunt per woning impliceert. Er wordt benadrukt dat dit een perspectief is, een keuze, van de kant van de overheid en van de regulator. Ook in dit opzicht zou er meer aandacht kunnen zijn voor lokale, sociale aspecten, aangezien het vaak bottom-up is dat nieuwe ideeën en oplossingen worden gevonden. De DNB gaf aan dat zij met dat doel bijeenkomsten met belanghebbenden organiseert. Daarnaast zijn zij in gesprek met de overheid en VREG over het onderwerp flexibiliteit, met name op het laagspanningsnet. Er wordt aangegeven dat meer REC's nu geïnteresseerd zijn in flexibiliteit. Er wordt verwezen naar een project van Elia en Octopus Energy, een Brits platform. Ook wordt een onderzoeksproject van REScoop, REScoopVPP, genoemd (<https://www.rescoopvpp.eu/>).

Inzoomend op het sociale aspect dat een paar keer ter sprake kwam, werd het thema van de **toegang voor kwetsbare gezinnen en gezinnen met een laag inkomen** aangekaart. De situatie in Vlaanderen/België werd geschetst, en er werd aangegeven dat hoewel Vlaanderen veel bevoegdheden heeft in dit domein, er nog steeds beleid is dat door het federale niveau wordt geregeld, zoals de sociale tarieven en de BTW. Volgens sommigen zijn de initiatieven die de Vlaamse regering neemt rond energiedelen, dat wat er vandaag op het terrein al gebeurt; dit lijkt dus minder relevant voor de REC's. Een ander aspect van dit onderwerp zijn de huishoudens die klant zijn van de DNB (in plaats van bij een energieleverancier); zij kunnen op dit moment niet deelnemen aan een REC. Een concrete actie hier zou kunnen zijn het nemen van een besluit in de rol van de sociale energieleverancier.

Het laatste onderwerp dat werd besproken betrof de **regelgevende en administratieve belemmeringen**, samen met de **toegang tot informatie en financiering**. Er werd gezegd dat de hindernissen niet echt van administratieve of regelgevende aard zijn, het is voldoende duidelijk wat er verwacht en toegestaan wordt. Wat wel zou helpen zijn de handen (en financiële middelen) om het werk uit te voeren. Het zou goed zijn als een overkoepelende organisatie, die toch op gelijke voet staat met die REC's, aan de lokale REC's informatie, administratieve en financiële ondersteuning biedt. Goede praktijken zoals Praag (ondersteunend kader) en Schotland werden genoemd.

CONTACT

Erika Meynaerts (coördinator Vlaanderen)

erika.meynaerts@vito.be

+32 14 33 59 55

Erik Laes (coördinator Nederland)

e.j.w.laes@tue.nl

+31 40 247 6126

COME-RES project

info@come-res.eu

www.come-res.eu

PARTNERS

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 953040. The sole responsibility for the content of this document lies with the COME RES project and does not necessarily reflect the opinion of the European Union.